

اتحادیه صادرکنندگان
فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی

پیوست تخصصی خوراک واحدهای هیدروکربنی

نفتا | MTBE | آیزوفید و آیزوریسایکل | حلال‌ها (۴۰۲، ۴۰۴، ۵۰۲ و ۵۰۳) | رافینیت

شناسنامه گزارش

تهیه شده در دپارتمان پژوهش و آمار اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

عنوان گزارش: گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی (پیوست تخصصی خوراک واحدهای هیدروکربنی) -
هفته چهارم مرداد ۱۴۰۵

گردآوری و تدوین: مهتاب ابراهیمی

ناظر: فریدون اسعدی، هادی ابراهیمی

نوع گزارش: تحلیلی

شماره گزارش: ۱۴۰۵/۶۴۲۵۷

تاریخ انتشار: مرداد ۱۴۰۵

فهرست

مقدمه	۱
۱. نفتا	۲
۱-۱. نفتا؛ پالایش نفت آبادان	۲
۱-۲. نفتا؛ پالایش نفت بندرعباس	۳
۲. MTBE	۴
۳. آیزوفید	۴
۴. آیزوریسایکل	۶
۵. حلال‌ها	۷
۵-۱. حلال ۴۰۲	۸
۵-۲. حلال ۴۰۴	۹
۵-۳. حلال ۵۰۲	۱۰
۵-۴. حلال ۵۰۳	۱۲
۶. رافینیت	۱۳
جمع‌بندی	۱۴

مقدمه

خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی از حلقه‌های کلیدی زنجیره انرژی و صنایع پایین‌دستی کشور به شمار می‌روند. نوسانات این بازار می‌تواند به‌طور مستقیم بر روند تأمین مواد اولیه، برنامه‌ریزی تولید، رفتار معاملاتی فعالان صنعتی و جهت‌گیری قیمت‌ها در بخش‌های وابسته اثر بگذارد. در این میان، خوراک‌های مورد استفاده در واحدهای هیدروکربنی، از جمله نفتا، MTBE، آیزوفید و آیزوریسایکل، در کنار برش‌های حلالی و رافینیت، به دلیل نقش تعیین‌کننده در تولید هیدروکربن‌ها، سوخت‌ها، حلال‌ها و سایر محصولات پالایشی و پتروشیمیایی، از اهمیت ویژه‌ای در تحلیل‌های هفتگی بازار برخوردارند.

اهمیت بررسی این گروه از محصولات در هفته مورد بررسی، صرفاً به رفتار معاملاتی آن‌ها در بورس انرژی محدود نمی‌شود. سازمان ملی استاندارد ایران در تاریخ ۱۴۰۵/۰۳/۲۵، کد عمومی «هیدروکربن سبک/سنگین حاصل از بلندینگ» به شماره ۱۱۱۱۱۰۱۳۵ را، همراه با شرایط و ضوابط اجرایی، برای مدت سه ماه ابلاغ کرده است. در این ابلاغیه، فهرستی از مواد اولیه مورد نیاز برای تولید هیدروکربن‌های مذکور ارائه شده و واحدهای تولیدی مشمول ملزم هستند محصولات خود را مطابق مواد اولیه تعیین‌شده در این فهرست تولید کنند.

از این منظر، یکی از نقاط قوت و وجوه تمایز گزارش حاضر، بررسی بخشی از مواد اولیه و خوراک‌هایی است که در فهرست مواد اولیه مورد نیاز واحدهای تولیدکننده محصولات هیدروکربنی قرار می‌گیرند و در عین حال، به‌صورت مستمر یا نسبتاً منظم در بورس انرژی عرضه می‌شوند. اگرچه عرضه این محصولات در همه هفته‌ها استمرار کامل ندارد، تکرار نسبی عرضه آن‌ها امکان رصد دوره‌ای شرایط تأمین، میزان دسترسی واحدهای تولیدی به خوراک و تغییرات تعادل میان عرضه و تقاضا را فراهم می‌کند. بنابراین، این گزارش علاوه بر ارائه تصویری از وضعیت معاملات، می‌تواند میزان انطباق شرایط بازار خوراک با الزامات و محدودیت‌های ناشی از کد عمومی مذکور را نیز تا حدی آشکار کند.

هر یک از این خوراک‌ها تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل متفاوت، از جمله سیاست‌های قیمت‌گذاری، ظرفیت و برنامه عرضه پالایشگاه‌ها، سطح تقاضای واحدهای مصرف‌کننده، تغییرات نرخ خوراک، محدودیت‌های لجستیکی، کیفیت محصول و انتظارات فعالان بازار قرار دارند. از این رو، تحلیل منظم معاملات آن‌ها می‌تواند تصویر روشن‌تری از تعادل یا عدم تعادل بازار، میزان پوشش تقاضا، پایداری عرضه، شدت محدودیت تأمین و کیفیت کشف قیمت در بورس انرژی ارائه دهد. همچنین، تفکیک میان مازاد عرضه، کسری عرضه و رقابت قیمتی، امکان ارزیابی دقیق‌تر فشارهای هزینه‌ای وارد بر واحدهای تولیدی و صنایع پایین‌دستی را فراهم می‌کند.

گزارش حاضر به‌عنوان پیوست تخصصی گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی، با تمرکز بر معاملات هفته چهارم مردادماه ۱۴۰۵، وضعیت مواد اولیه و خوراک‌های مورد نیاز واحدهای هیدروکربنی را در شش گروه اصلی شامل نفتا، MTBE، آیزوفید، آیزوریسایکل، حلال‌های ۴۰۲، ۴۰۴، ۵۰۲ و ۵۰۳ و رافینیت بررسی می‌کند. در این بررسی، روندهای غالب بازار از منظر حجم عرضه، میزان تقاضا، نسبت پوشش تقاضا، کسری یا مازاد عرضه، شکل‌گیری رقابت قیمتی، سطح قیمت‌های معامله‌شده و رفتار معاملاتی عرضه‌کنندگان و خریداران مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

هدف از تهیه این پیوست، ارائه تصویری تحلیلی و منسجم از شرایط تأمین خوراک واحدهای هیدروکربنی در مقطع مورد بررسی و تبیین ارتباط میان وضعیت معاملات این خوراک‌ها و الزامات مطرح‌شده در کد عمومی «هیدروکربن سبک/سنگین حاصل از بلندینگ» است. این گزارش می‌تواند مبنایی برای ارزیابی دقیق‌تر وضعیت بازار، برنامه‌ریزی تأمین مواد اولیه و تصمیم‌گیری تولیدکنندگان، فعالان اقتصادی، مصرف‌کنندگان صنعتی و سیاست‌گذاران حوزه انرژی و صنایع وابسته فراهم کند.

۱. نفتا

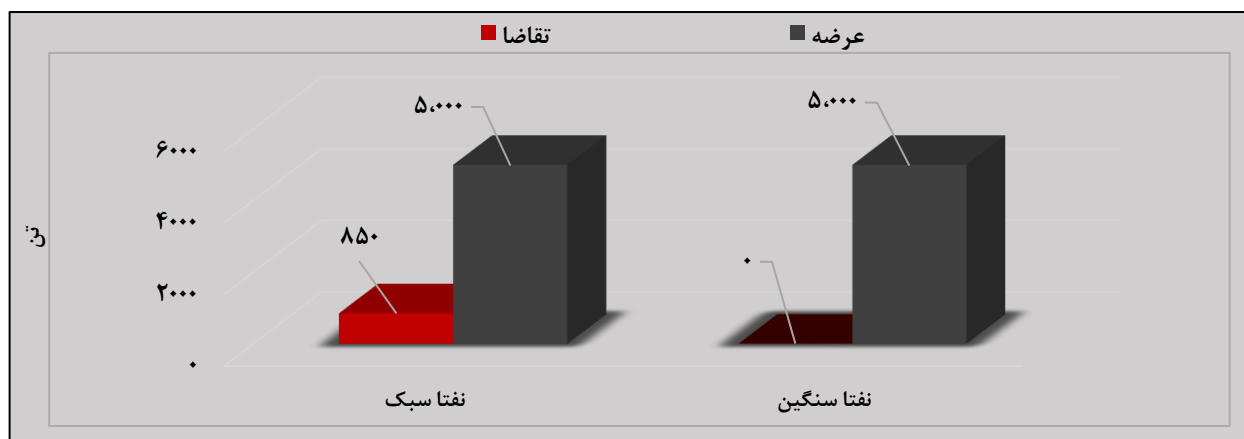
نفتا در هفته چهارم مردادماه ۱۴۰۵ توسط دو تولیدکننده، پالایش نفت آبادان و پالایش نفت بندرعباس، در رینگ داخلی بورس انرژی ایران عرضه شد که در ادامه، مروری بر عملکرد این تولیدکنندگان در هفته مذکور خواهیم داشت.

۱-۱. نفتا؛ پالایش نفت آبادان

در هفته چهارم مردادماه ۱۴۰۵، شرکت پالایش نفت آبادان دو نوع نفتا شامل نفتای سبک و نفتای سنگین را در رینگ داخلی بورس انرژی ایران عرضه کرد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد برای هر یک از این دو محصول ۵ هزار تن عرضه انجام شده است. در سمت تقاضا، برای نفتای سبک ۸۵۰ تن تقاضا به ثبت رسیده و در نتیجه این عرضه با ۴ هزار و ۱۵۰ تن مازاد عرضه مواجه شده است. در مقابل، برای نفتای سنگین هیچ‌گونه تقاضایی به ثبت نرسیده و کل ۵ هزار تن عرضه‌شده بدون تقاضا باقی مانده است.

بر این اساس، معاملات نفتای پالایش نفت آبادان در هفته چهارم مردادماه با غلبه قابل توجه عرضه بر تقاضا همراه بوده است؛ به‌گونه‌ای که حتی در نفتای سبک، که نسبت به نفتای سنگین از تقاضای بیشتری برخوردار بوده، بخش عمده حجم عرضه بدون تقاضا باقی مانده و نفتای سنگین نیز با نبود کامل تقاضای ثبت‌شده مواجه شده است. مجموع این وضعیت، حاکی از ضعف تقاضای مؤثر در برابر حجم عرضه نفتای آبادان در معاملات این هفته است.

شکل ۱. وضعیت عرضه و تقاضای نفتای شرکت پالایش نفت آبادان؛ هفته چهارم مرداد ۱۴۰۵

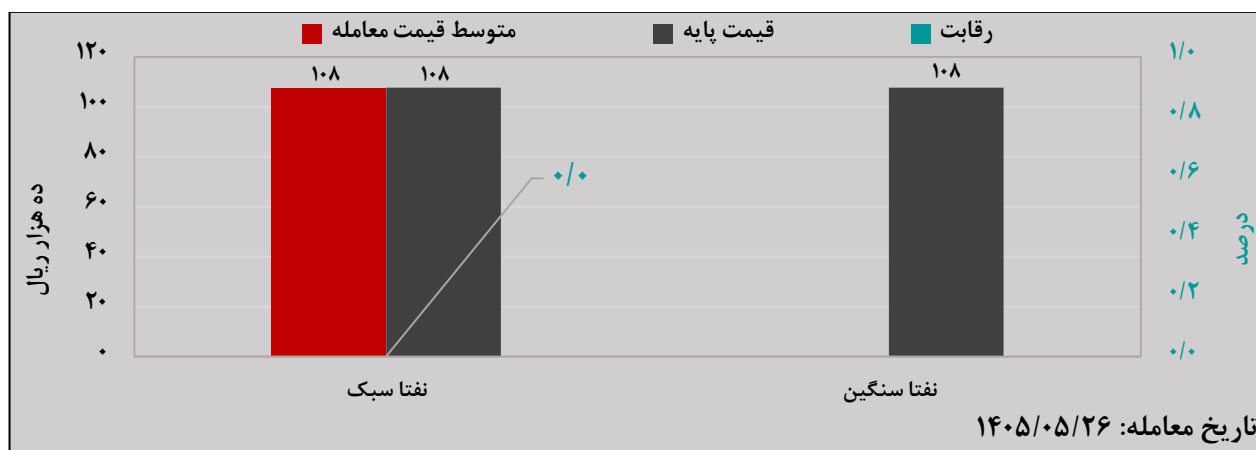

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، بررسی متوسط قیمت معاملات و قیمت‌های پایه عرضه نفتای شرکت پالایش نفت آبادان نشان می‌دهد که رفتار قیمتی دو نوع نفتا متناسب با شرایط عرضه و تقاضای آن‌ها بوده است. نفتای سبک، با وجود ثبت تقاضا، به دلیل

مازاد قابل توجه عرضه و نبود فشار تقاضای مؤثر بدون رقابت قیمتی و در سطح قیمت پایه ۱۰۸ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم معامله شد. در مقابل، برای نفتای سنگین به دلیل عدم ثبت هرگونه تقاضا، معامله‌ای شکل نگرفت و در نتیجه موضوع رقابت قیمتی نیز منتفی بود؛ قیمت پایه عرضه این محصول نیز ۱۰۸ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم تعیین شده بود.

شکل ۲. میزان رقابت قیمتی انواع نفتای شرکت پالایش نفت آبادان؛ هفته چهارم مرداد ۱۴۰۵

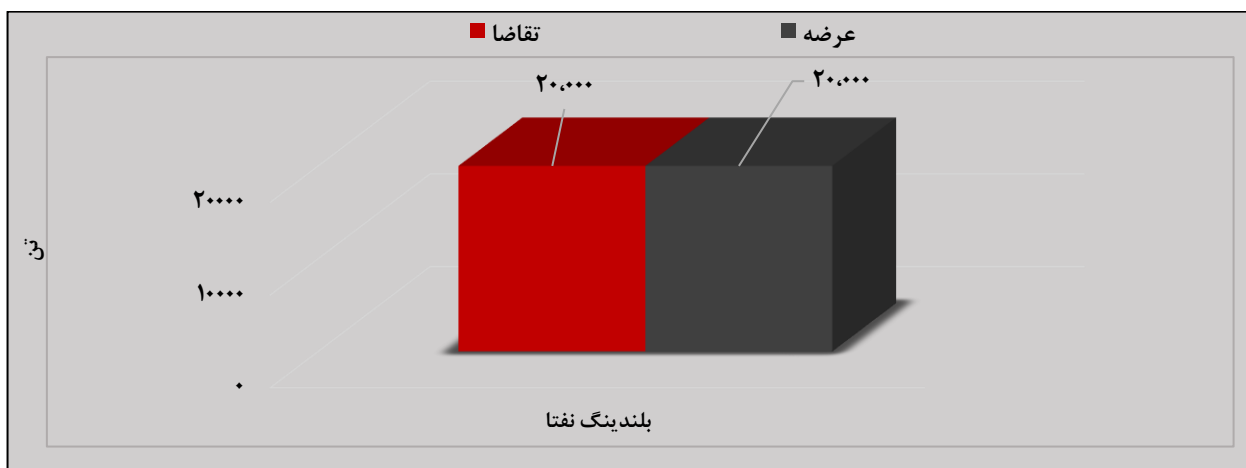

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

۱-۲. نفتا؛ پالایش نفت بندرعباس

شرکت پالایش نفت بندرعباس در هفته چهارم مردادماه ۱۴۰۵، تنها بلندینگ نفتا را در رینگ داخلی بورس انرژی ایران عرضه کرد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد این شرکت ۲۰ هزار تن بلندینگ نفتا عرضه کرده و در مقابل، به میزان ۲۰ هزار تن تقاضا برای آن به ثبت رسیده است. بنابراین، در این عرضه میان حجم عرضه و تقاضای ثبت‌شده تناسب کامل برقرار بوده و کل حجم عرضه با تقاضای معادل مواجه شده است. این وضعیت نشان‌دهنده وجود تقاضای مؤثر و پوشش کامل عرضه بلندینگ نفتا پالایش نفت بندرعباس در معاملات هفته چهارم مردادماه است.

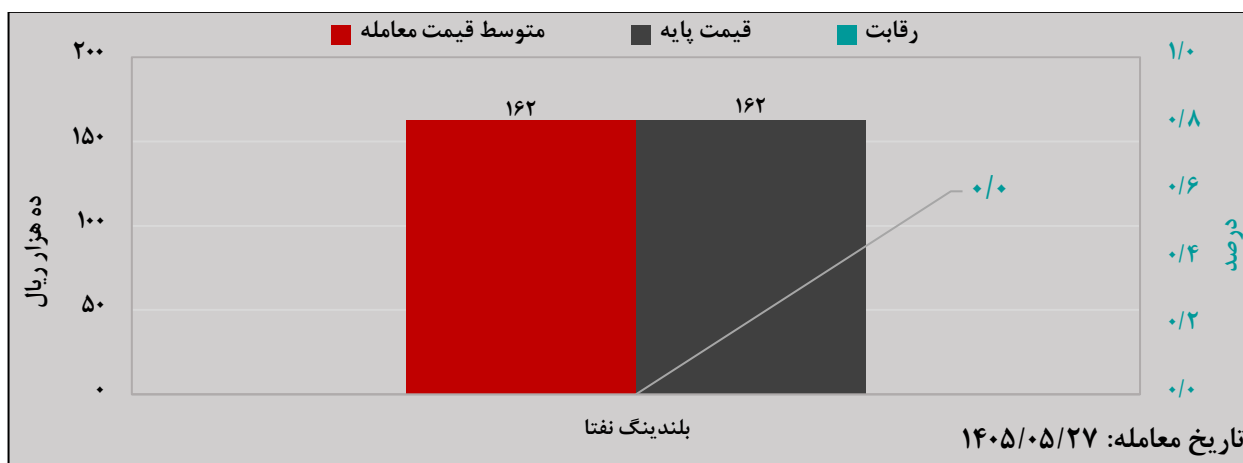
شکل ۳. وضعیت عرضه و تقاضای نفتای پالایش نفت بندرعباس؛ هفته چهارم مرداد ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، بررسی متوسط قیمت معامله و قیمت پایه بلندینگ نفتی شرکت پالایش نفت بندرعباس نشان می‌دهد که این محصول با وجود تطابق کامل حجم عرضه و تقاضای ثبت شده، بدون رقابت قیمتی و در سطح قیمت پایه معامله شده است؛ به گونه‌ای که بلندینگ نفتا با قیمت پایه ۱۶۲ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم عرضه و در نهایت نیز با همین نرخ معامله شد. بر این اساس، رقابت قیمتی این عرضه صفر درصد بوده و قیمت معامله تغییری نسبت به نرخ پایه نداشته است.

شکل ۴. میزان رقابت قیمتی بلندینگ نفتا شرکت پالایش نفت بندرعباس؛ هفته چهارم مرداد ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

در مجموع، معاملات نفتا در هفته چهارم مردادماه ۱۴۰۵ حاکی از تفاوت محسوس شرایط تقاضا میان عرضه‌کنندگان و انواع محصول است. در پالایش نفت آبادان، عرضه نفتای سبک با ۴ هزار و ۱۵۰ تن مازاد عرضه و نفتای سنگین با نبود کامل تقاضا مواجه شد که نشان‌دهنده ضعف تقاضای مؤثر در برابر حجم عرضه این پالایشگاه است؛ در مقابل، بلندینگ نفتای پالایش نفت بندرعباس با ۲۰ هزار تن عرضه و تقاضای معادل، از شرایط متعادل تری برخوردار بود و کل حجم عرضه به‌طور کامل پوشش داده شد. از منظر قیمتی نیز هیچ‌یک از عرضه‌ها با رقابت قیمتی همراه نبودند و نفتای سبک آبادان و بلندینگ نفتای بندرعباس به‌ترتیب در قیمت‌های پایه ۱۰۸ و ۱۶۲ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم معامله شدند؛ بنابراین، مهم‌ترین ویژگی بازار نفتا در این هفته، شکاف میان تقاضای ضعیف برای نفتاهای آبادان و تقاضای کامل و مؤثر برای بلندینگ نفتای بندرعباس بوده است.

۲. MTBE

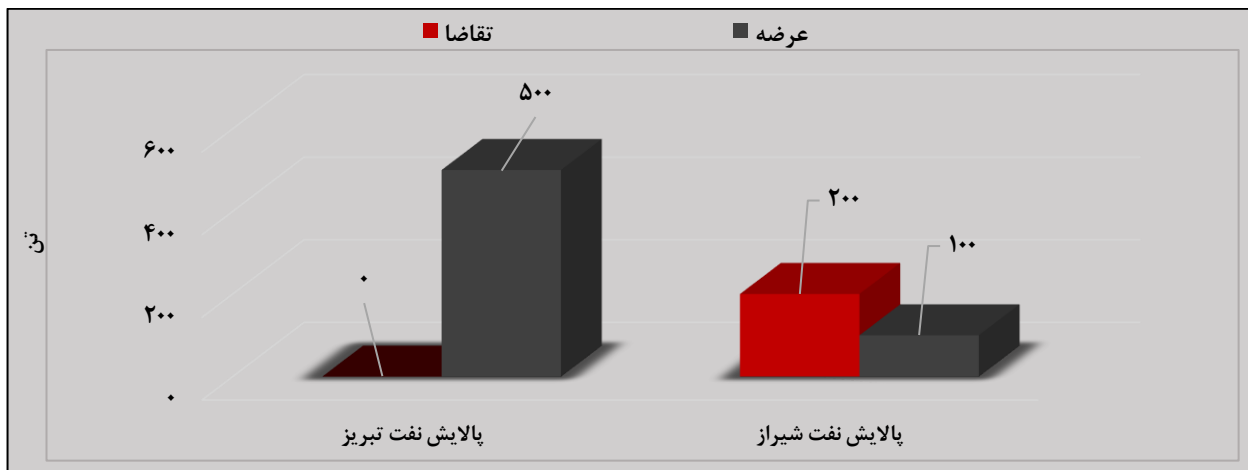
MTBE طی هفته چهارم مردادماه ۱۴۰۵ توسط هیچ شرکتی در بورس انرژی ایران عرضه نشد.

۳. آیزوفید

در هفته چهارم مردادماه ۱۴۰۵، آیزوفید در بورس انرژی ایران توسط دو پالایشگاه شامل پالایش نفت تبریز و پالایش نفت شیراز عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد پالایش نفت تبریز ۵۰۰ تن آیزوفید عرضه کرده، اما هیچ‌گونه تقاضایی برای این عرضه در بورس انرژی به ثبت نرسیده است. در مقابل، پالایش نفت شیراز با عرضه ۱۰۰ تن آیزوفید، ۲۰۰ تن تقاضا را به خود اختصاص داده و در نتیجه با ۱۰۰ تن کسری عرضه مواجه شده است؛ به گونه‌ای که میزان تقاضای

ثبت شده برای این عرضه دو برابر حجم عرضه بوده است. بنابراین، وضعیت بازار آیزوفید در هفته مورد بررسی میان دو عرضه کننده متفاوت بوده و از نبود تقاضا برای عرضه تبریز در مقابل تقاضای بالاتر از عرضه برای محصول پالایش نفت شیراز حکایت دارد.

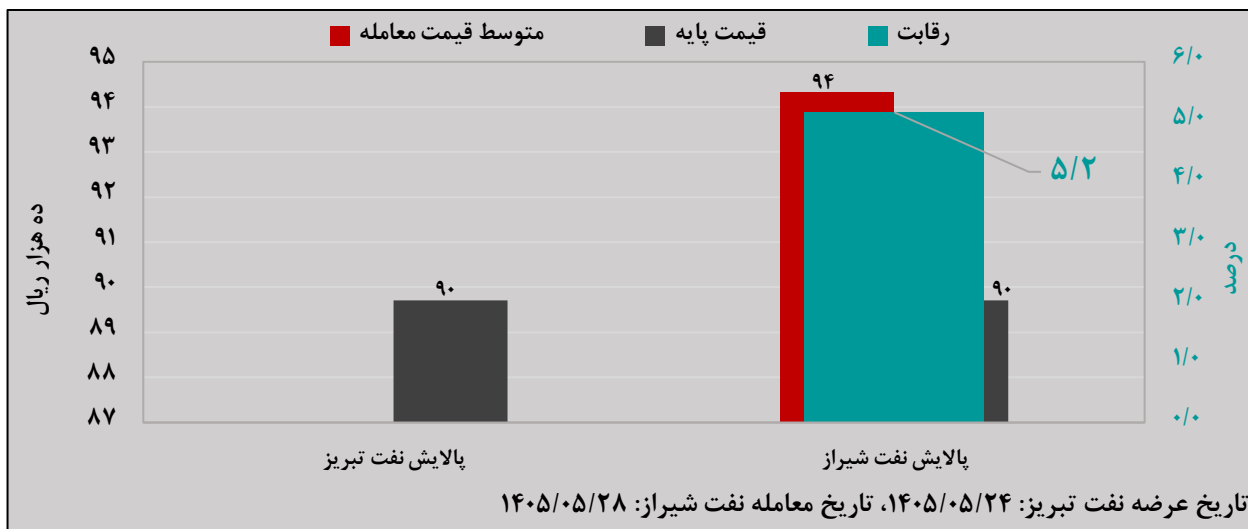
شکل ۵. وضعیت عرضه و تقاضای آیزوفید به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته چهارم مرداد ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، بررسی قیمت‌های پایه و متوسط قیمت معاملات آیزوفید در هفته چهارم مردادماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که رفتار قیمتی این محصول متناسب با وضعیت عرضه و تقاضای هر یک از پالایشگاه‌ها بوده است. آیزوفید پالایش نفت تبریز، به دلیل عدم ثبت تقاضا، وارد معامله نشده و در نتیجه موضوع رقابت قیمتی برای آن منتفی بوده است؛ این محصول با قیمت پایه ۹۰ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم عرضه شد. در مقابل، آیزوفید پالایش نفت شیراز که با تقاضایی معادل دو برابر حجم عرضه و در نتیجه فشار تقاضا مواجه بود، با ۵/۲ درصد رقابت قیمتی معامله شد و متوسط قیمت معامله آن به ۹۴ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم رسید.

شکل ۶. میزان رقابت قیمتی آیزوفید به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته چهارم مرداد ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

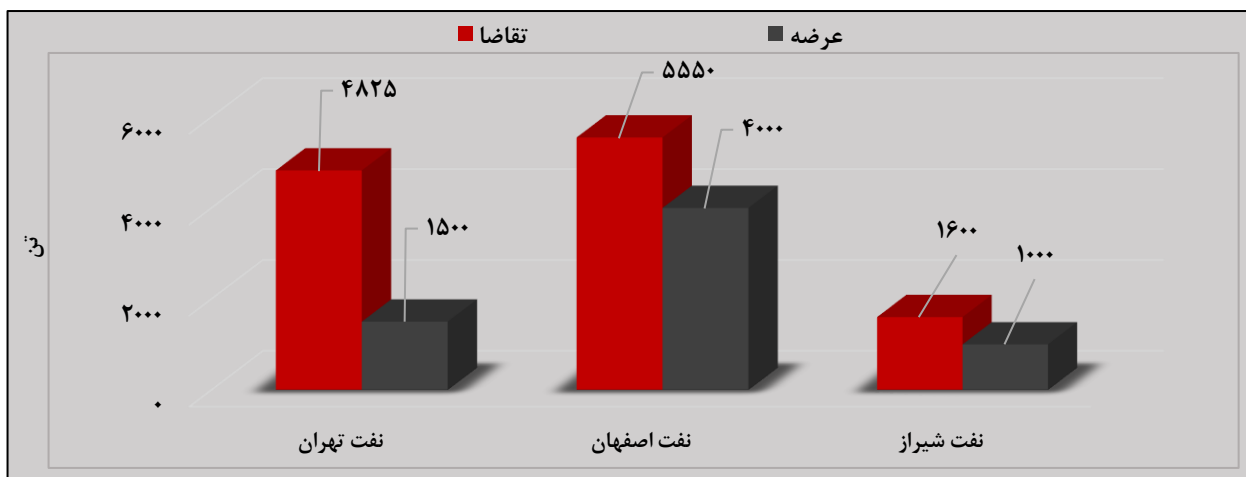
در مجموع، معاملات آیزوفید در هفته چهارم مردادماه ۱۴۰۵ نشان‌دهنده دوگانگی قابل توجه در شرایط بازار این محصول بود؛ به‌گونه‌ای که تمام عرضه توسط پالایش نفت تبریز بدون جذب تقاضا باقی ماند، در حالی که عرضه محدود پالایش نفت شیراز با تقاضایی دو برابر حجم عرضه مواجه شد. این تفاوت در وضعیت جذب عرضه، در رفتار قیمتی نیز منعکس شد؛ به‌طوری‌که عرضه تبریز بدون معامله باقی ماند، اما در عرضه شیراز افزایش محدودی نسبت به قیمت پایه شکل گرفت. بنابراین، مهم‌ترین ویژگی بازار آیزوفید در این هفته، نه یک روند یکپارچه در سمت تقاضا، بلکه تفاوت محسوس در میزان استقبال از عرضه‌های دو پالایشگاه بود.

۴. آیزوریسایکل

در هفته چهارم مردادماه ۱۴۰۵، آیزوریسایکل در بورس انرژی ایران توسط سه پالایشگاه شامل پالایش نفت تهران، پالایش نفت اصفهان و پالایش نفت شیراز عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد پالایش نفت اصفهان با عرضه ۴ هزار تن، بیشترین حجم عرضه را در میان عرضه‌کنندگان به خود اختصاص داده و پالایش نفت شیراز با عرضه هزار تن، کمترین حجم عرضه را به ثبت رسانده است.

در سمت تقاضا، بیشترین میزان تقاضای ثبت‌شده مربوط به آیزوریسایکل پالایش نفت اصفهان با ۵ هزار و ۵۵۰ تن بوده است. بررسی تطبیقی عرضه و تقاضا نشان می‌دهد در هر سه عرضه انجام‌شده، حجم تقاضا از میزان عرضه بیشتر بوده و کسری عرضه شکل گرفته است. در این میان، پالایش نفت تهران با ۳ هزار و ۳۲۵ تن کسری عرضه، بیشترین شکاف میان عرضه و تقاضا را به خود اختصاص داده؛ به‌گونه‌ای که میزان تقاضای ثبت‌شده برای آیزوریسایکل این پالایشگاه حدود ۳/۲ برابر حجم عرضه بوده است. در مجموع، ثبت کسری عرضه در هر سه عرضه نشان می‌دهد بازار آیزوریسایکل در هفته چهارم مردادماه با تقاضای بالاتر از عرضه و محدودیت عرضه در برابر نیاز ثبت‌شده خریداران مواجه بوده است.

شکل ۷. وضعیت عرضه و تقاضای آیزوریسایکل به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته چهارم مرداد ۱۴۰۵

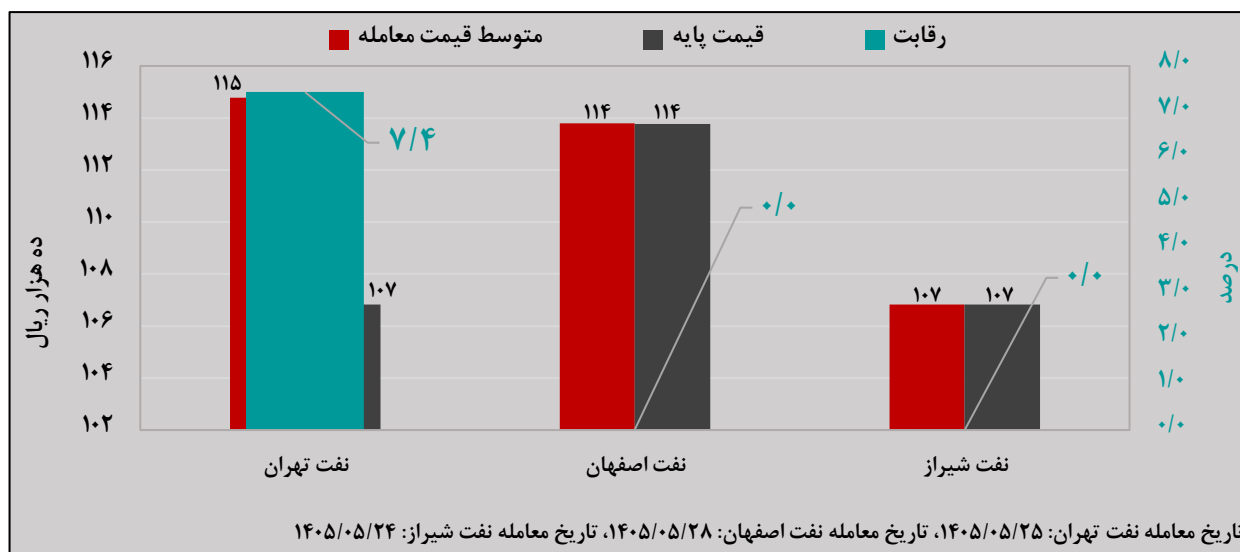

مأخذ: بورس انرژی ایران.

بررسی قیمت‌های پایه و متوسط قیمت معاملات آیزوریسایکل در هفته چهارم مردادماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که با وجود ثبت تقاضای بالاتر از عرضه در هر سه پالایشگاه، تنها عرضه پالایش نفت تهران با افزایش قیمت نسبت به نرخ پایه همراه

بوده است. در این عرضه، که با بیشترین فشار تقاضا نسبت به حجم عرضه مواجه بود، رقابت قیمتی ۷/۴ درصد به ثبت رسید و آیزوریسایکل در نهایت با متوسط قیمت ۱۱۵ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم معامله شد. در مقابل، آیزوریسایکل پالایش نفت اصفهان و پالایش نفت شیراز، با وجود آنکه حجم تقاضای ثبت شده برای هر دو عرضه از میزان عرضه بیشتر بود، بدون رقابت قیمتی و در سطح قیمت پایه معامله شدند. بنابراین، در هفته مورد بررسی، مازاد تقاضا در تمامی عرضه‌ها لزوماً به افزایش قیمت نسبت به نرخ پایه منجر نشده و تنها در عرضه پالایش نفت تهران، محدودیت عرضه در برابر تقاضای ثبت شده با افزایش محدود قیمت همراه بوده است.

شکل ۸. میزان رقابت قیمتی آیزوریسایکل به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته چهارم مرداد ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

در مجموع، معاملات آیزوریسایکل در هفته چهارم مردادماه ۱۴۰۵ نشان‌دهنده غلبه تقاضا بر عرضه در هر سه عرضه پالایشگاهی و تداوم محدودیت عرضه در برابر نیاز ثبت شده بازار بود؛ به‌طوری‌که در تمامی عرضه‌ها کسری عرضه مشاهده شد و بیشترین شکاف نیز مربوط به پالایش نفت تهران بود. با این حال، این عدم توازن در همه موارد به افزایش قیمت منجر نشد و تنها عرضه پالایش نفت تهران با ۷/۴ درصد رقابت قیمتی و متوسط قیمت ۱۱۵ هزار تومان معامله شد، در حالی که عرضه‌های پالایش نفت اصفهان و شیراز در سطح قیمت پایه انجام شدند. بنابراین، اگرچه شرایط عرضه و تقاضا از تقاضای مؤثر و محدودیت نسبی عرضه در بازار آیزوریسایکل حکایت دارد، اما آثار قیمتی این وضعیت در معاملات هفته مورد بررسی محدود و غیرهمسان بوده است.

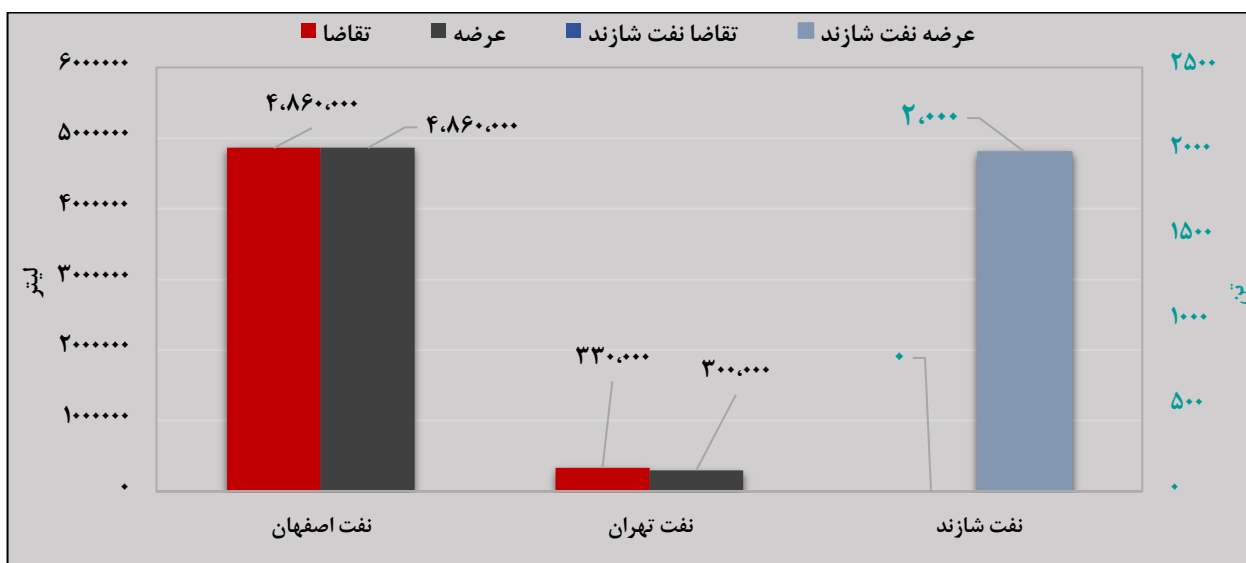
۵. حلال‌ها

حلال‌های ۴۰۲، ۴۰۴، ۵۰۲ و ۵۰۳ در هفته چهارم مردادماه ۱۴۰۵ در بورس انرژی ایران عرضه شدند که در ادامه، وضعیت معاملات هر یک از این حلال‌ها به تفکیک تولیدکننده‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۵-۱. حلال ۴۰۲

در هفته چهارم مردادماه ۱۴۰۵، حلال ۴۰۲ در بورس انرژی ایران توسط سه پالایشگاه شامل پالایش نفت اصفهان، پالایش نفت تهران و پالایش نفت امام خمینی (ره) شازند عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد پالایش نفت اصفهان با عرضه ۴ میلیون و ۸۶۰ هزار لیتر (معادل ۳۷۶۶/۵ تن)، بیشترین حجم عرضه را به خود اختصاص داده و پالایش نفت تهران با عرضه ۲۳۲/۵ تن، کمترین حجم عرضه را در میان عرضه‌کنندگان حلال ۴۰۲ به ثبت رسانده است. در سمت تقاضا، بیشترین حجم تقاضای ثبت‌شده مربوط به حلال ۴۰۲ پالایش نفت اصفهان با ۴ میلیون و ۸۶۰ هزار لیتر (معادل ۳۷۶۶/۵ تن) بوده که در این عرضه، حجم عرضه و تقاضا در سطحی برابر قرار داشته است. در مقابل، عرضه پالایش نفت تهران با ۳۰ هزار لیتر کسری عرضه مواجه بوده، در حالی که برای عرضه ۲ هزار تنی پالایش نفت امام خمینی (ره) شازند هیچ‌گونه تقاضایی به ثبت نرسیده و کل حجم عرضه بدون تقاضا باقی مانده است. بر این اساس، در هفته چهارم مردادماه، بازار حلال ۴۰۲ هم‌زمان سه وضعیت تناسب عرضه و تقاضا در پالایش نفت اصفهان، کسری عرضه در پالایش نفت تهران و مازاد کامل عرضه در پالایش نفت شازند را تجربه کرده است.

شکل ۹. وضعیت عرضه و تقاضای حلال ۴۰۲ به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته چهارم مرداد ۱۴۰۵

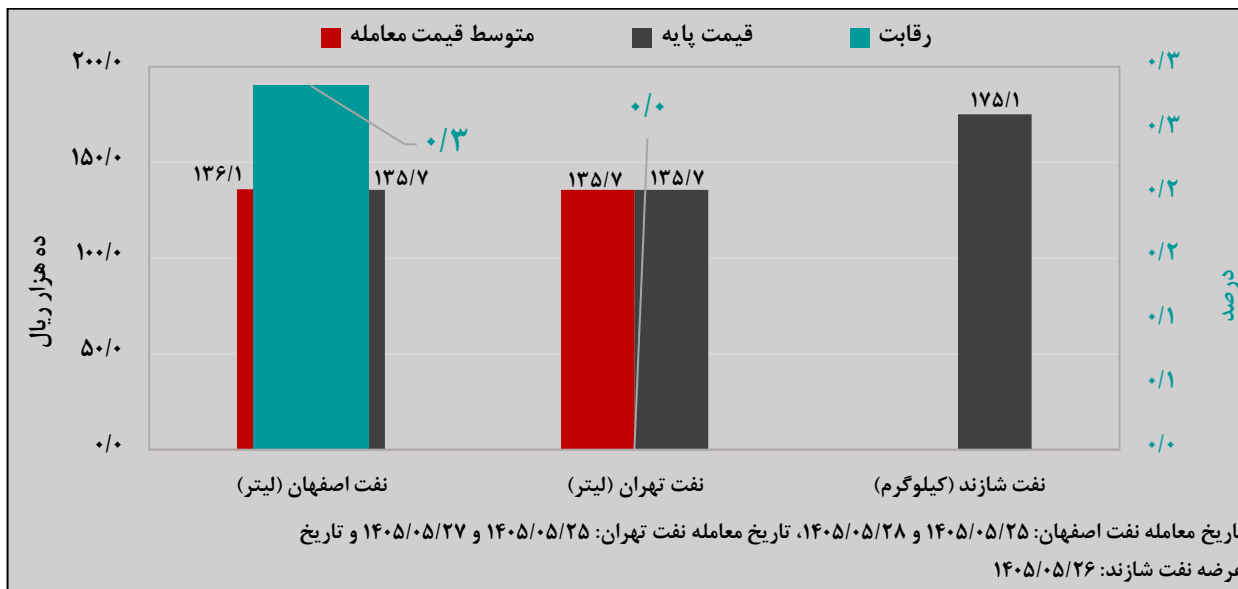

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، بررسی متوسط قیمت معاملات و قیمت‌های پایه عرضه حلال ۴۰۲ در هفته چهارم مردادماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که رفتار قیمتی عرضه‌های انجام‌شده در ارتباط با شرایط عرضه و تقاضای هر یک از پالایشگاه‌ها متفاوت بوده است. حلال ۴۰۲ پالایش نفت اصفهان، با وجود تناسب میان حجم عرضه و تقاضای ثبت‌شده، با رقابت قیمتی بسیار محدود ۰/۳ درصدی معامله شد. در مقابل، حلال ۴۰۲ پالایش نفت تهران با وجود ثبت فشار تقاضا و ۳۰ هزار لیتر کسری عرضه، بدون رقابت قیمتی و در سطح قیمت پایه (۱۳۵/۷ هزار تومان به ازای هر لیتر و معادل ۱۷۵/۱ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم) معامله شد. همچنین، برای عرضه حلال ۴۰۲ پالایش نفت امام خمینی (ره) شازند، به دلیل عدم ثبت تقاضا، معامله‌ای

انجام نشد و در نتیجه موضوع رقابت قیمتی برای آن منتفی بود؛ قیمت پایه عرضه این محصول ۱۷۵/۱ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم تعیین شده بود.

شکل ۱۰. میزان رقابت قیمتی خلال ۴۰۲ به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته چهارم مرداد ۱۴۰۵

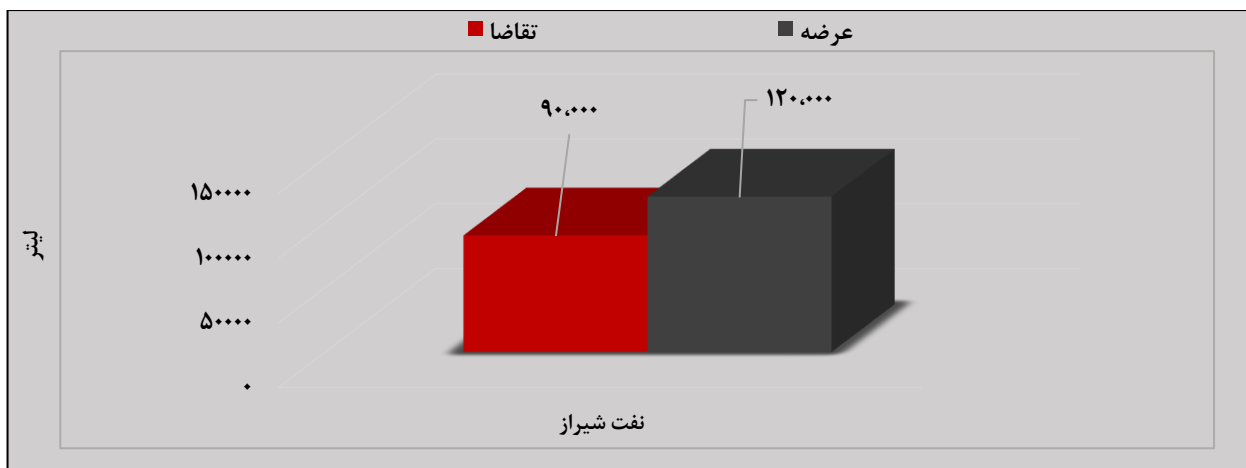

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

۲-۵. خلال ۴۰۴

در هفته چهارم مردادماه ۱۴۰۵، خلال ۴۰۴ در بورس انرژی ایران توسط پالایش نفت شیراز عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد این پالایشگاه ۱۲۰ هزار لیتر (معادل ۹۳ تن) خلال ۴۰۴ عرضه کرده که در مقابل آن ۹۰ هزار لیتر (معادل ۶۹/۷۵ تن) تقاضا به ثبت رسیده است. بر این اساس، عرضه خلال ۴۰۴ پالایش نفت شیراز با ۳۰ هزار لیتر مازاد عرضه همراه بوده است. در مجموع، اگرچه تقاضا بخش عمده عرضه‌شده را پوشش داده، اما در هفته مورد بررسی همچنان مازاد عرضه محدودی در معاملات خلال ۴۰۴ مشاهده شده است.

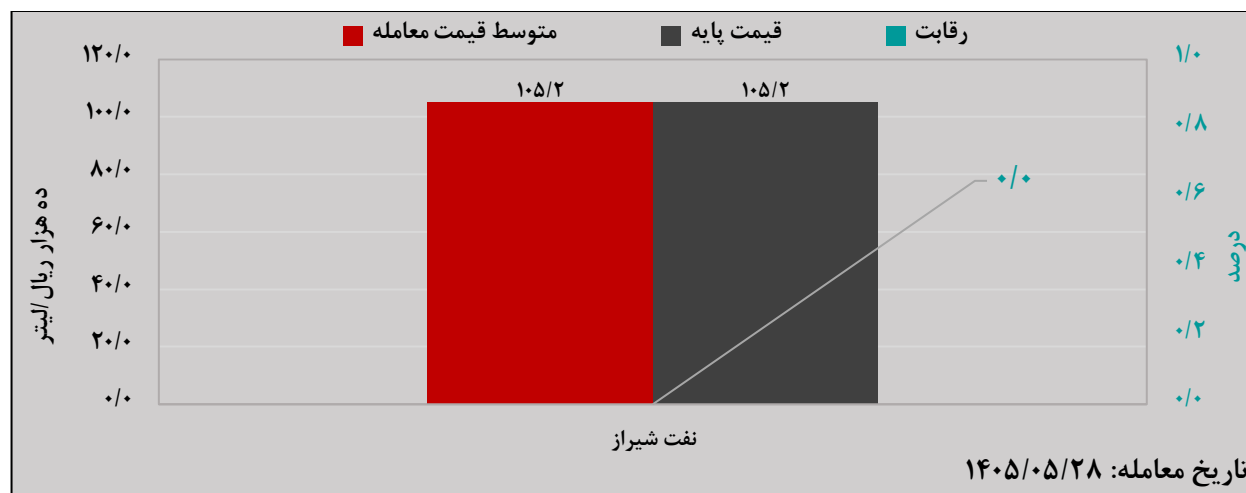
شکل ۱۱. وضعیت عرضه و تقاضای خلال ۴۰۴ شرکت پالایش نفت شیراز؛ هفته چهارم مرداد ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، بررسی متوسط قیمت معامله و قیمت پایه عرضه حلال ۴۰۴ پالایش نفت شیراز نشان می‌دهد که با توجه به وجود مازاد عرضه و نبود فشار تقاضای مؤثر، رقابت قیمتی در این عرضه شکل نگرفته است؛ به‌گونه‌ای که حلال ۴۰۴ با قیمت پایه ۱۰۵/۲ هزار تومان به ازای هر لیتر (معادل ۱۳۵/۷ هزار تومان/کیلوگرم) عرضه و در نهایت نیز با همین نرخ معامله شده است. بر این اساس، رقابت قیمتی این محصول در هفته چهارم مردادماه صفر درصد بوده که با شرایط مازاد عرضه و محدودیت تقاضای ثبت‌شده برای حلال ۴۰۴ پالایش نفت شیراز همخوانی دارد.

شکل ۱۲. میزان رقابت قیمتی حلال ۴۰۴ شرکت پالایش نفت شیراز؛ هفته چهارم مرداد ۱۴۰۵

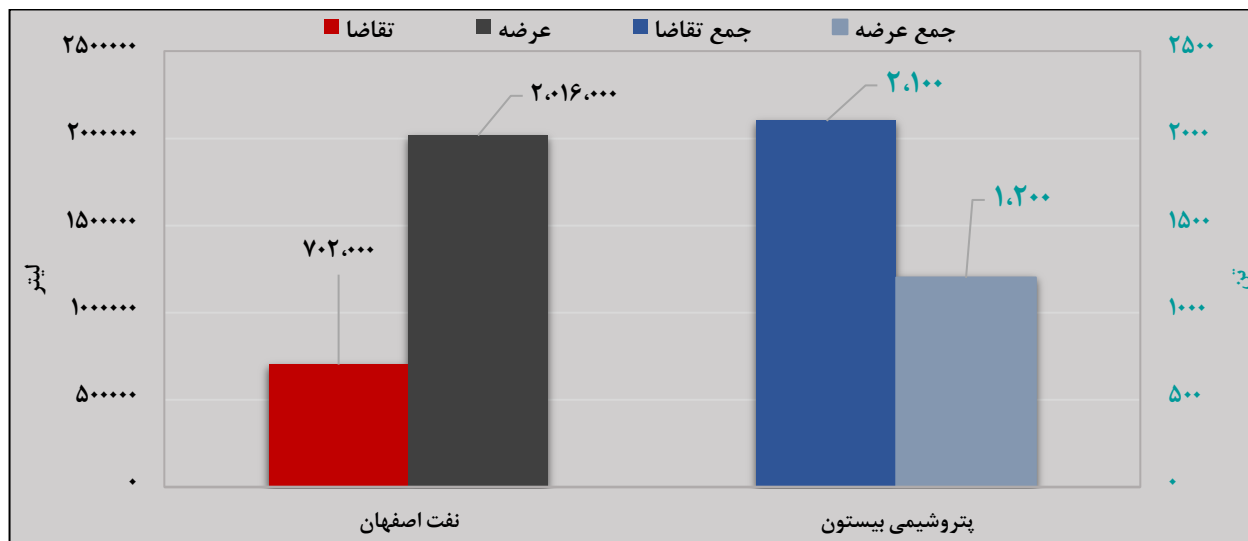
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

۵-۳. حلال ۵۰۲

در هفته چهارم مردادماه ۱۴۰۵، حلال ۵۰۲ در بورس انرژی ایران توسط دو تولیدکننده شامل پالایش نفت اصفهان و پتروشیمی بیستون عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد پالایش نفت اصفهان با عرضه ۲ میلیون و ۱۶ هزار لیتر (معادل ۱۵۶۲/۴ تن)، بیشترین حجم عرضه را به خود اختصاص داده و پس از آن، پتروشیمی بیستون با عرضه ۱,۲۰۰ تن قرار داشته است.

در سمت تقاضا، برای عرضه پالایش نفت اصفهان ۷۰۲ هزار لیتر (معادل ۵۶۲/۰۵ تن) تقاضا به ثبت رسیده که در نتیجه، این عرضه با ۱ میلیون و ۳۱۴ هزار لیتر مازاد عرضه همراه بوده است. در مقابل، پتروشیمی بیستون با وجود عرضه ۱,۲۰۰ تنی، با تقاضای بالاتر از عرضه مواجه شده و ۹۰۰ تن کسری عرضه برای آن به ثبت رسیده است. بنابراین، شرایط معاملات حلال ۵۰۲ در هفته چهارم مردادماه میان دو عرضه‌کننده متفاوت بوده و هم‌زمان مازاد عرضه قابل توجه در پالایش نفت اصفهان و کسری عرضه در پتروشیمی بیستون مشاهده شده است.

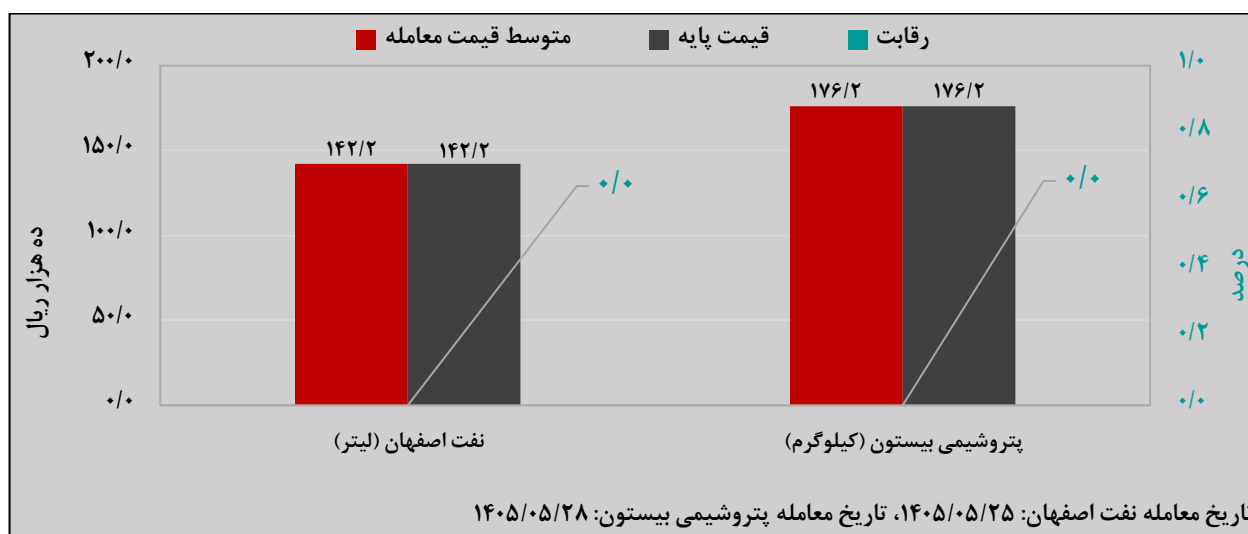
شکل ۱۳. وضعیت عرضه و تقاضای حلال ۵۰۲ به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته چهارم مرداد ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، مقایسه قیمت پایه و متوسط قیمت معاملات حلال ۵۰۲ نشان می‌دهد که شرایط متفاوت عرضه و تقاضا در دو عرضه، لزوماً به شکل‌گیری رقابت قیمتی منجر نشده است. حلال ۵۰۲ پالایش نفت اصفهان، با توجه به مزاد عرضه قابل توجه نسبت به تقاضای ثبت‌شده، بدون رقابت قیمتی و در سطح قیمت پایه ۱۴۲/۲ هزار تومان به ازای هر لیتر (معادل حدود ۱۸۳/۴ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم) معامله شد. در مقابل، حلال ۵۰۲ پتروشیمی بیستون، با وجود کسری ۹۰۰ تنی عرضه و پیشی گرفتن تقاضا از حجم عرضه، با توجه به آنکه فشار تقاضا به اندازه‌ای نبود که به رقابت قیمتی منجر شود، در سطح قیمت پایه ۱۷۶/۲ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم و بدون رقابت قیمتی معامله شد. در مجموع، اگرچه شرایط عرضه و تقاضا در دو عرضه متفاوت بوده است، اما در هر دو مورد رقابت قیمتی شکل نگرفته و معاملات در سطح قیمت پایه انجام شده‌اند.

شکل ۱۴. میزان رقابت قیمتی حلال ۵۰۲ به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته چهارم مرداد ۱۴۰۵

تاریخ معامله نفت اصفهان: ۱۴۰۵/۰۵/۲۵، تاریخ معامله پتروشیمی بیستون: ۱۴۰۵/۰۵/۲۸

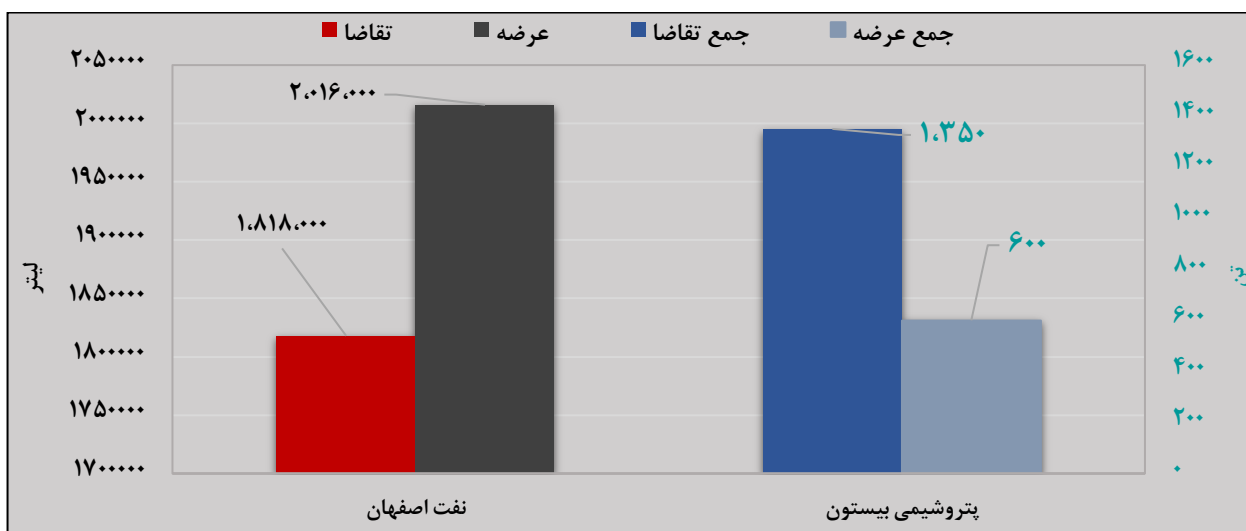
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

۵-۴. حلال ۵۰۳

در هفته چهارم مردادماه ۱۴۰۵، حلال ۵۰۳ در بورس انرژی ایران توسط دو تولیدکننده شامل پالایش نفت اصفهان و پتروشیمی بیستون عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد پالایش نفت اصفهان با عرضه ۲ میلیون و ۱۶ هزار لیتر (معادل ۱,۵۶۲/۴ تن)، بیشترین حجم عرضه را به خود اختصاص داده و پتروشیمی بیستون نیز ۶۰۰ تن از این محصول را عرضه کرده است.

در سمت تقاضا، برای عرضه پالایش نفت اصفهان یک میلیون و ۸۱۸ هزار لیتر (معادل ۱,۴۰۵/۹۵ تن) تقاضا به ثبت رسیده که در نتیجه، این عرضه با ۱۹۸ هزار لیتر مازاد عرضه مواجه شده است. در مقابل، برای عرضه پتروشیمی بیستون ۱,۳۵۰ تن تقاضا ثبت شده که با توجه به عرضه ۶۰۰ تنی، کسری عرضه ۷۵۰ تنی برای این عرضه به ثبت رسیده است. بنابراین، وضعیت معاملات حلال ۵۰۳ در هفته چهارم مردادماه از تفاوت محسوس شرایط عرضه و تقاضا میان دو عرضه‌کننده حکایت دارد؛ به‌گونه‌ای که عرضه پالایش نفت اصفهان با مازاد عرضه همراه بوده، در حالی که در عرضه پتروشیمی بیستون، تقاضا بیش از دو برابر حجم عرضه بوده و محدودیت عرضه شکل گرفته است.

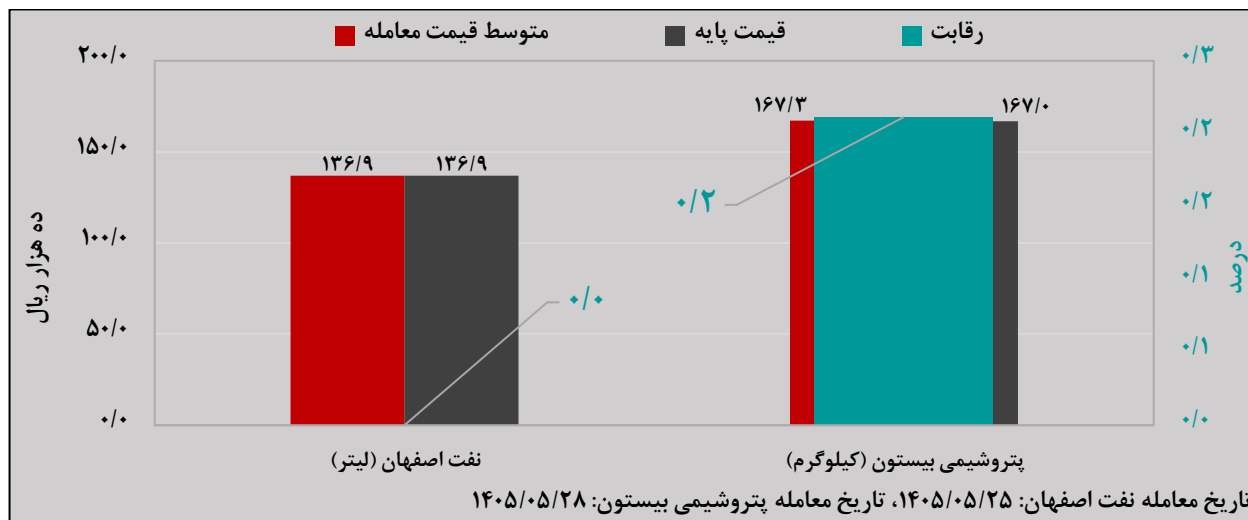
شکل ۱۵. وضعیت عرضه و تقاضای حلال ۵۰۳ به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته چهارم مرداد ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، مقایسه قیمت پایه و متوسط قیمت معامله حلال ۵۰۳ نشان می‌دهد که تفاوت در شرایط عرضه و تقاضای دو عرضه‌کننده، در رفتار قیمتی معاملات نیز منعکس شده است. حلال ۵۰۳ پالایش نفت اصفهان با توجه به مازاد عرضه نسبت به تقاضای ثبت‌شده، بدون رقابت قیمتی و در سطح قیمت پایه ۱۳۶/۹ هزار تومان به ازای هر لیتر (معادل حدود ۱۷۶/۶ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم) معامله شد. در مقابل، حلال ۵۰۳ پتروشیمی بیستون با توجه به فشار تقاضای موجود و کسری عرضه ۷۵۰ تنی، با وجود شکل‌گیری رقابت قیمتی، این رقابت در سطحی بسیار محدود و معادل ۰/۲ درصد ثبت شد و محصول در نهایت با نرخ ۱۶۷/۳ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم معامله شد. در مجموع، اگرچه محدودیت عرضه در عرضه پتروشیمی بیستون زمینه شکل‌گیری رقابت قیمتی را فراهم کرد، اما شدت این رقابت بسیار محدود باقی ماند.

شکل ۱۶. میزان رقابت قیمتی خلال ۵۰۳ به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته چهارم مرداد ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

بررسی معاملات خلال‌های پالایشگاهی در هفته چهارم مردادماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که بازار این محصولات از نظر تعادل عرضه و تقاضا، رفتار یکسانی نداشته و شرایط هر خلال و حتی عرضه‌کنندگان یک محصول با یکدیگر متفاوت بوده است. در خلال ۴۰۲، هم‌زمان تناسب عرضه و تقاضا در پالایش نفت اصفهان، کسری ۳۰ هزار لیتری در پالایش نفت تهران و مازاد کامل عرضه در پالایش نفت شازند مشاهده شد؛ با این حال، این عدم‌توازن‌ها عمدتاً به رقابت قیمتی قابل‌توجه منجر نشد و تنها عرضه اصفهان با ۰/۳ درصد رقابت همراه بود. در خلال ۴۰۴ نیز مازاد ۳۰ هزار لیتری عرضه شیراز و نبود فشار تقاضای مؤثر، معامله را در سطح قیمت پایه و بدون رقابت قیمتی رقم زد. در خلال ۵۰۲، دو رفتار کاملاً متفاوت در سمت عرضه مشاهده شد؛ به‌طوری‌که اصفهان با ۱ میلیون و ۳۱۴ هزار لیتر مازاد عرضه و بیستون با ۹۰۰ تن کسری عرضه مواجه بودند، اما در هیچ‌یک رقابت قیمتی شکل نگرفت.

در مقابل، خلال ۵۰۳ بیش از سایر خلال‌ها نشانه‌هایی از فشار تقاضا را در یکی از عرضه‌ها نشان داد؛ به‌گونه‌ای که عرضه پتروشیمی بیستون با ۷۵۰ تن کسری عرضه مواجه شد و با وجود این محدودیت، رقابت قیمتی تنها ۰/۲ درصد بود. در مجموع، اگرچه در برخی عرضه‌ها کسری محسوس میان عرضه و تقاضا وجود داشت، اما شدت رقابت قیمتی در بازار خلال‌ها همچنان محدود بود و در بسیاری از معاملات، قیمت‌ها در سطح نرخ پایه باقی ماندند. بنابراین، ویژگی اصلی بازار خلال‌ها در این هفته را می‌توان ناهمگونی شرایط عرضه و تقاضا در میان محصولات و تولیدکنندگان، همراه با محدود بودن اثر این عدم‌توازن بر قیمت‌های معاملاتی دانست؛ موضوعی که نشان می‌دهد افزایش تقاضا یا ایجاد کسری عرضه، لزوماً به شکل‌گیری رقابت قیمتی قابل‌توجه در معاملات بورس انرژی منجر نشده است.

۶. رافینیت

رافینیت طی هفته چهارم مردادماه ۱۴۰۵ توسط هیچ شرکتی در بورس انرژی ایران عرضه نشد.

جمع‌بندی

بررسی معاملات خوراک واحدهای هیدروکربنی در هفته چهارم مردادماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که بازار این گروه از محصولات همچنان از نظر تعادل عرضه و تقاضا رفتار یکسانی نداشته است. در بخشی از بازار، به‌ویژه نفتای آبادان، آیزوفید تبریز و برخی عرضه‌های حلال‌ها، مازاد عرضه یا نبود تقاضای مؤثر موجب باقی‌ماندن معاملات در سطح قیمت پایه یا عدم انجام معامله شد؛ در مقابل، آیزوریسایکل و برخی عرضه‌های آیزوفید و حلال‌ها با تقاضای بالاتر از عرضه و کسری عرضه مواجه بودند. با این حال، برخلاف شرایطی که در برخی محصولات می‌توانست زمینه‌ساز افزایش قابل‌توجه قیمت شود، شدت رقابت قیمتی در اغلب معاملات محدود باقی ماند و در بسیاری از عرضه‌ها قیمت معامله در همان سطح نرخ پایه کشف شد. همچنین MTBE و رافینیت در این هفته اساساً عرضه‌ای نداشتند. بنابراین، تصویر کلی بازار در هفته چهارم مردادماه، بازاری با ناترازی‌های متفاوت میان محصولات و عرضه‌کنندگان است که در آن، تفاوت در میزان پوشش تقاضا و شدت محدودیت عرضه، مهم‌ترین عامل شکل‌دهنده رفتار معاملاتی و آثار قیمتی بوده است.

۱. نفتا

ازار نفتا در هفته چهارم مردادماه رفتار دوگانه‌ای داشت. در پالایش نفت آبادان، نفتای سبک با ۴ هزار و ۱۵۰ تن مازاد عرضه و نفتای سنگین بدون ثبت تقاضا مواجه شد، در حالی که بلندینگ نفتای پالایش نفت بندرعباس با عرضه و تقاضای برابر، به‌طور کامل پوشش داده شد. با وجود این تفاوت، هیچ‌یک از عرضه‌های معامله‌شده با رقابت قیمتی همراه نبودند و معاملات در سطح قیمت پایه انجام شدند. بنابراین، مهم‌ترین ویژگی بازار نفتا در این هفته، تفاوت محسوس میان ضعف تقاضا برای محصولات آبادان و جذب کامل عرضه بلندینگ نفتای بندرعباس بود.

۲. MTBE

MTBE در هفته چهارم مردادماه هیچ عرضه‌ای در بورس انرژی ایران نداشت. از این رو، این محصول وارد چرخه معاملاتی هفته نشد و امکان ارزیابی وضعیت تقاضا، میزان پوشش عرضه و رفتار قیمتی آن در این بازه وجود نداشت.

۳. آیزوفید

آیزوفید در این هفته با دو وضعیت کاملاً متفاوت مواجه بود. عرضه ۵۰۰ تنی پالایش نفت تبریز بدون ثبت تقاضا باقی ماند، در حالی که عرضه ۱۰۰ تنی پالایش نفت شیراز با ۲۰۰ تن تقاضا مواجه شد و ۱۰۰ تن کسری عرضه داشت. این تفاوت در شرایط بازار در رفتار قیمتی نیز منعکس شد؛ به‌گونه‌ای که عرضه تبریز بدون معامله باقی ماند، اما عرضه شیراز با ۵/۲ درصد رقابت قیمتی معامله شد. بنابراین، بازار آیزوفید در این هفته نه یک رفتار یکپارچه، بلکه تفاوت قابل‌توجه در میزان استقبال از عرضه‌های دو پالایشگاه را نشان داد.

۴. آیزوریسایکل

آیزوریسایکل در هفته چهارم مردادماه یکی از تقاضامحورترین بازارهای این گروه بود. در هر سه عرضه پالایشگاه‌های تهران، اصفهان و شیراز، حجم تقاضا از عرضه بیشتر بود و کسری عرضه شکل گرفت. با این حال، این وضعیت در همه عرضه‌ها به رقابت قیمتی منجر نشد و تنها عرضه پالایش نفت تهران، که با بیشترین فشار تقاضا مواجه بود، با ۷/۴ درصد

رقابت معامله شد؛ دو عرضه دیگر در سطح قیمت پایه انجام شدند. بنابراین، اگرچه بازار آیزوریسایکل با محدودیت عرضه در برابر تقاضای ثبت شده مواجه بود، اثر این ناترازی بر قیمت‌ها محدود و غیرهمسان باقی ماند.

۵. حلال‌ها

بازار حلال‌ها در هفته چهارم مردادماه ناهمگون بود و شرایط عرضه و تقاضا در محصولات و عرضه‌کنندگان مختلف تفاوت محسوسی داشت. در حلال ۴۰۲، هم‌زمان تناسب عرضه و تقاضا در اصفهان، کسری محدود عرضه در تهران و نبود تقاضا در شازند مشاهده شد؛ با این حال، رقابت قیمتی در این عرضه‌ها بسیار محدود بود. حلال ۴۰۴ نیز با مازاد عرضه مواجه شد و بدون رقابت در نرخ پایه معامله شد. در حلال ۵۰۲، اصفهان با مازاد عرضه قابل توجه و پتروشیمی بیستون با کسری عرضه مواجه بودند، اما هیچ‌یک از این دو عرضه با رقابت قیمتی همراه نشد. در حلال ۵۰۳ نیز با وجود کسری ۷۵۰ تنی در عرضه پتروشیمی بیستون، رقابت قیمتی تنها ۰/۲ درصد بود. در مجموع، بازار حلال‌ها در این هفته بیش از آنکه تحت تأثیر افزایش قیمت قرار گیرد، تحت تأثیر تفاوت در میزان پوشش تقاضا و ناهمگونی شرایط عرضه‌کنندگان قرار داشت.

۶. رافینیت

رافینیت در هفته چهارم مردادماه ۱۴۰۵ هیچ عرضه‌ای در بورس انرژی ایران نداشت. از این رو، این محصول نیز مانند MTBE وارد چرخه معاملاتی هفته نشد و امکان ارزیابی شرایط عرضه، تقاضا و رفتار قیمتی آن در این بازه وجود نداشت. در مجموع، بازار خوراک واحدهای هیدروکربنی در هفته چهارم مردادماه ۱۴۰۵ همچنان بازاری ناهمگون بود که در آن، نفتا و بخشی از حلال‌ها با مازاد عرضه یا ضعف تقاضا و آیزوریسایکل و برخی عرضه‌های آیزوفید و حلال‌ها با کسری عرضه مواجه بودند. با این حال، حتی در مواردی که تقاضا از عرضه پیشی گرفت، رقابت قیمتی عمدتاً محدود باقی ماند و در بسیاری از معاملات، قیمت‌ها در سطح نرخ پایه کشف شدند. در نتیجه، مهم‌ترین ویژگی این هفته را می‌توان تداوم ناترازی میان عرضه و تقاضا در کنار محدود بودن انتقال این ناترازی‌ها به قیمت معاملات دانست؛ وضعیتی که نشان می‌دهد فشار تقاضا در این بازار هنوز به‌صورت فراگیر و یکسان به افزایش قیمت خوراک تبدیل نشده است.

About us

The section of oil, gas and petro-chemistry is the up-most and first industrial vantage of the country and the pivot of the Economy of Iran. Regarding the importance of this section and the need for coordinating and organizing the most active people in the field of production and exporting oil, gas, and petrochemical products, some forethoughtful and job- makers in the private section of the country decided to come together to fight against the threats by using the opportunity of mass intelligence and potentials.

2023 Iranian Oil, Gas and Petrochemical products exports' association All Rights Reserved.

OPEX Publications

Website: <http://www.opex.ir>

Contact information: <http://www.opex.ir/en/aboutus/contactus>